

Vattenfall AB

Staff Function Communications
Public & Regulatory Affairs Sweden
169 92 Stockholm

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks.remissor@regeringskansliet.se

Datum:
2025-04-11

Kontakt: Axel Rällfors
E-mail: axel.rallfors@vattenfall.com

Telefon: +46702692481

Diarienummer: KN2024/01912

Remissvar avseende delbetänkandet SOU 2025:7 Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter

Vattenfall är ett ledande energiföretag på den europeiska marknaden som i mer än 100 år elektrifierat industrier, levererat energi till människors hem och moderniserat vårt sätt att leva genom innovation och samarbete. Vi arbetar för en framtid där det är möjligt för alla att leva fossilfritt och vi ser bortom vår egen bransch för att ta reda på var vi verkligen kan göra skillnad. Tillsammans med våra samarbetspartner tar vi på oss ansvaret för att hitta nya och hållbara sätt att elektrifiera transporter, industri och uppvärmning. Vattenfall ägs av svenska staten.

Vattenfall tackar för möjligheten att få följa och delta i utredningens arbete genom utsedda experter samt att nu få lämna synpunkter på utredningens första delbetänkande.

SAMMANFATTANDE SYNPUNKTER OCH FÖRSLAG

Vattenfall välkomnar betänkandet och har sammanfattningsvis följande synpunkter och förslag:

- Vattenfall välkomnar utredningens ansats att särskilja prövningen enligt miljöbalken och lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen) och menar att om ändringar görs med en tydlig koppling till lagarnas syften så bör detta kunna leda till en effektivisering av befintliga processer. Detta skulle innebära att miljöfrågor fortsatt prövas inom miljöprövningen och att prövningen enligt kärntekniklagen renodlas till frågor om säkerhet i enlighet med den lagens ursprungliga syfte. Ändringar som genomförs behöver åtföljas av motiv och författningskommentarer som klargör för samtliga inblandade myndigheter, berörda parter och allmänheten vad som prövas var, när och av vem.
- Vattenfall menar att utredningens ansats om att införa en inledande prövning av regeringen i syfte att hantera den politiska dimensionen tidigt i tillståndprocessen är god men att utredningens förslag om ett nytt principbeslut lämnar avgörande frågor öppna som riskerar att medföra nya otydligheter och nya risker för överlappande

dubbelprövning. Förslaget behöver därför förtydligas och arbetas om innan förändringarna kan genomföras.

- Vattenfall är positiv till förslaget att kodifiera den stegvisa prövningen i kärntekniklagen. Syftet med den kärntekniska prövningen behöver tydligt framgå av kärntekniklagen och syftet för varje steg behöver vara tydligt så att det framgår vad som ska prövas i varje steg så att frågor som redan prövats inte prövas igen. Detta saknas i förslaget som presenteras i betänkandet och behöver därför kompletteras innan det slutligen införs i lagen. Det behöver finnas en flexibilitet för sökanden att pröva steg tillsammans eller separat och det måste även framgent vara möjligt att ansöka om ett tillstånd för kärnteknisk verksamhet enligt kärntekniklagen utan att dessutom samtidigt ansöka om ett godkännande för att få påbörja uppförande eller att ta en verksamhet i drift.
- Förslagen som rör miljötillståndprocessen och ändrad instansordning vid miljöprövningen bör beredas samordnat med förslag från Miljötillståndsutredningen och Regeringsprövningsutredningen. Detta för att säkerställa att utvecklingen av systemet för miljöprövningar medför ett sammanhållet och tydligt system. Att i förväg för endast kärnkraftsbranschen skapa ett nytt tillfälligt miljöprövningssystem skapar onödiga osäkerheter och risker.
- Vattenfall avstyrker föreslagna 3 b § i kärntekniklagen och att ett bemyndigande ges att meddela föreskrifter i frågan. Val av plats samt platsens lämplighet, prövas inom ramen för miljölagstiftningen och ska inte också prövas inom den kärntekniska prövningen. Däremot bör det inom ramen för kärntekniklagen även i fortsättningen prövas om den kärntekniska verksamheten kan bedrivas säkert med hänsyn till de laster och andra förutsättningar som gäller för den aktuella platsen.
- Vattenfall är positiv till att mål för handläggningstid tas fram men att detta inte görs av myndigheten själv samt att det sätts upp tidsfrister för handläggningen.

UTVECKLADE SYNPKUNKTER PÅ FÖRSLAGETS OLIKA DELAR SAMT YTTERLIGARE FÖRSLAG

Nedan följer Vattenfalls utvecklade synpunkter indelade efter förslagen och betänkandets disposition. Vattenfall ger också några ytterligare förslag som har potential att effektivisera prövningen.

Avsnitt 6 Ny form för politiskt ställningstagande i tidigare skede

Utredningen föreslår att regeringen tidigt ska ta ställning till om det är förenligt med samhällets helhetsintresse att uppföra och driva en kärnteknisk anläggning på en viss plats. Genom ett principbeslut ska fastställas att intresset för uppförandet av en kärnteknisk anläggning har företräde framför eventuellt konkurrerande intressen enligt hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken, hänsyn ska tas till Sveriges säkerhet och inga uppenbara hinder enligt kärntekniklagen och strålskyddslagen ska ha framkommit under handläggningen. Aktuell kommun ska ha tillstyrkt verksamheten. Till en ansökan om principbeslut ska även fogas en rapport från en strategisk miljöbedömning. Principbeslutet ska ersätta dagens regeringsprövning där tillstånd ges enligt kärntekniklagen och tillåtlighet enligt miljöbalken.

Vattenfall delar utredningens ansats att ett tidigt politiskt beslut skulle kunna effektivisera prövningen genom att skapa en tydlighet i vad det är som ska provas inom respektive lag och underlätta för projekt att få tidig bekräftelse d.v.s. att det inte föreligger några samhällspolitiska eller säkerhetspolitiska hinder för verksamheten som avses att provas. Detta gäller särskilt för ny verksamhet som planeras att bedrivas på nya platser och för projekt som omfattar nya aktörer som inte tidigare varit verksamma inom den svenska kärnkraften.

Om det dessutom inom ramen för kärntekniklagen görs tydligt att den efterföljande prövningen ska renodlas till frågor som rör säkerheten vid kärnteknisk verksamhet och inte behandla miljöbalkens krav kan ett sådant beslut också bidra till att minska det tidsmässiga beroendet mellan prövningarna enligt miljöbalken och kärntekniklagen eftersom dessa kan fortlöpa separat och utan gemensamma hållpunkter.

I lagt förslag om principbeslut är det tyvärr inte tillräckligt klarlagt på vilka grunder som bedömningen ska göras, vilket underlag som krävs och hur handläggningen ska ske. I förslaget anges att ett antal översiktliga beskrivningar ska bifogas ansökan, att prövningen inte ska vara alltför detaljerad men att den samtidigt ska vara tillräckligt omfattande för att det ska vara möjligt att avgöra om uppenbara hinder finns eller inte. När avgränsningen för regeringens beslut är så pass otydligt att det inte går att utröna vilka frågor som har omfattats av detta är det svårt att avgöra vilken säkerhet det ger till ett projekt. Förslaget ställer krav på förhållandevist detaljerat underlag vad gäller både miljöfrågor och säkerhetsfrågor för den kärntekniska verksamheten trots att det framgår tydligt av förslaget att det inte är tänkt att principbeslutet ska föregå prövning av sådana frågor som omfattas av de efterföljande prövningarna. Det behöver därför förtydligas av vilka skäl underlag efterfrågas och vad det är i respektive underlag som regeringen kommer ta hänsyn till när de avgör ett principbeslut. Risken blir annars stor att domstol och myndighet i efterföljande prövning kommer anse sig behöva pröva frågor som redan ska vara avgjorda. Dessutom måste det vara tydligt för den som ansöker vad det är som utgör ett uppenbart hinder i det fall regeringen skulle fatta ett negativt beslut (är det platsen, leverantören, den som ansöker, etc.).

Om dagens system där regeringen beslutar om tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt kärntekniklagen ska ersättas med ett tidigt politiskt beslut och en efterföljande tillståndsprövning hos domstol och myndighet behöver anledningen till att regeringen är beslutsmyndighet idag analyseras utförligare.

Ur befintliga tillståndshavares perspektiv behöver det också övervägas om ett tidigt politiskt beslut är ändamålsenligt för all kärnteknisk verksamhet som inte uttryckligen undantas. Det kan röra frågor om effekthöjning eller större förändringar av avfallsverksamheten vid befintliga kärnkraftverk. Det är inte uppenbart att sådana prövningar innehåller aspekter som behöver ett politiskt ställningstagande från regeringen innan de kan provas för tillstånd.

Ett av exemplen på en oklarhet i förslaget är omfattningen av prövningen av säkerhetspolitiska frågor. Utredningen anger att det finns risk för att förslaget innebär att en ny dubbelprövning införs, se t.ex. på sid. 208 där följande anges. "Delar av dessa frågor kan regleras i annan lagstiftning och det blir då en delvis överlappande prövning. Framför allt gäller det säkerhetsskyddslagen (2018:585) och den granskning som sker enligt lagen (2023:560) om granskning av utländska direktinvesteringar." Vattenfall menar att först när det är tydligt vilka aspekter som redan omhändertas av annan lagstiftning och provas på annat sätt som det går att avgöra om det ändå lämpar sig att omhänderta frågeställningarna genom ett tidigt politiskt beslut av regeringen eller om det är mer ändamålsenligt att dessa frågeställningar hanteras separat enligt etablerade processer och av behöriga myndigheter. Om det visar sig finnas aspekter som inte omhändertas av annan lagstiftning men som rör annan lagstiftning och skulle kunna utgöra uppenbart hinder för den kärntekniska verksamheten bör det övervägas

om det är effektivare att göra ett tillägg i den berörda lagstiftningen istället för att införa en nytt delvis överlappande förfarande som innefattar ett regeringsbeslut.

Ett annat exempel på en oklarhet i förslaget rör de uppgifter som förväntas redovisas i ansökan om principbeslut. Utredningen föreslår att en ansökan om ett principbeslut ska innehålla uppgifter om "sökandens ägar- och finansieringsförhållanden, tänkt organisation för att uppföra och driva anläggningen, leverantörer och teknik i den mån detta är bestämt". Detta är bl.a. tänkt som underlag till den säkerhetspolitiska bedömningen. Formuleringen "i den mån det är bestämt" ger utrymme för att utelämnas uppgifter men det leder samtidigt till att värdet av ett eventuellt principbeslut minskar betydligt eftersom det blir än oklarare vad beslutet omfattar i de fall informationen inte lämnas. Det öppnar också upp för kompletteringsönskemål från de myndigheter som ska yttra sig inför ett principbeslut då det är oklart vilka uppgifter som får utelämnas och vilken detaljeringsgrad som krävs. Otydligheter kring kompletteringar utgör en stor risk för ineffektivitet och att prövningen "fastnar".

Det finns betydande kommersiella fördelar med att inte låsa fast sig vid teknik och leverantör tidigt i ett projekt. En ansökan om principbeslut bör därför avgränsas till att lista potentiella leverantörer och endast på övergripande nivå ange om det är lättvattenteknik eller någon annan teknik som avses och den maximala (eller totala) storleken på härden uttryckt i effekt som anläggningen förvänta ha. Ett tidigt politiskt beslut får inte försämra ett projekts kommersiella position genom att t.ex. peka ut någon leverantör som mer önskvärd om en ansökan skulle innehålla uppgifter om flera.

När det gäller bedömningen som ska göras enligt 3 och 4 kap. miljöbalken så menar utredningen att deras förslag enkelt kan utvidgas till att omfatta även annan verksamhet. Det finns dock inga tydliga skäl att hantera bedömningen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken annorlunda för kärnteknisk verksamhet än övrig verksamhet som kräver tillstånd enligt miljöbalken. Miljötillståndsutredningen har fått tilläggsdirektiv att fram till sommaren fortsatt utreda lämpligt sätt att hantera frågan om riksintresseavvägningar ([Dir. 2025:2](#)). Arbetet med att eventuellt utveckla ett tidigt politiskt beslut bör ges tillräckligt med tid för att kunna inkludera resultat inklusive remissynpunkter på detta arbete.

Vad som ska gälla för kommunens tillstyrkan inför principbeslutet är inte heller klarlagt. Det finns en överhängande risk att handläggningen av principbeslutet bromsas upp av önskemål från kommunen om ytterligare information innan de kan ta ställning. Frågan om när kommunen behöver avge inställning och hur bindande det ska vara är inte utrett.

Förslaget om hur handläggningen av en ansökan om principbeslut ska göras är också otydligt. Utredningen föreslår att ansökan ska innehålla en strategisk miljöbedömning "när det krävs enligt 6 kap. miljöbalken". Bestämmelserna om strategiska miljöbedömningar i 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen riktar sig dock till myndigheter och kommuner och det behöver förtydligas hur det är tänkt att sökanden och Regeringskansliet skulle tillämpa dem och varför denna detaljerade redovisning behövs om regeringen inte ska uttala sig om platsen miljömässiga förutsättningar utan endast om de samhälls- och säkerhetspolitiska aspekterna som råder på platsen. Att principbeslutet utlöser ett EU-rättsligt krav på en strategisk miljöbedömning är inte heller helt klarlagt. Speciellt som principbeslutet inte är tänkt att vara styrande för miljötillståndet utan endast omfatta de samhälls- eller säkerhetspolitiska aspekterna som kan utgöra eventuella hinder för verksamheten. Ett krav på strategisk miljöbedömning skulle också innebära ytterligare nya krav på samråd vilket medför att det för ett projekt blir minst tre samråd med allmänhet och grannländer; inför principbeslutet, inför miljöbalkstillståndet och vid framtagande av ny detaljplan. Om delar av miljöprövningen dessutom skulle flyttas över till prövningen inom kärntekniklagen, såsom betänkandet föreslår, krävs ytterligare samrådsförfaranden inom kärnteknikprövningen. Även om underlaget till stor

del kan vara detsamma som senare lämnas i samband med miljöprövningen kan det inte anses vara effektivt att kräva detta flera gånger och det går i motsatt riktning mot utredningsdirektiven om att förenkla och effektivisera processen. Krav på ett sådant detaljerat underlag är inte heller förenligt med syftet att beslutet ska komma tidigt och omhänderta den politiska dimensionen.

Vattenfall ser positivt på utredningens skrivningar om att principbeslutet skulle kunna innefatta regeringens tillåtelse enligt 7 kap. 29 § miljöbalken (avsnitt 7.1.2). Den tanken bör tas med om arbetet med att utveckla ett eventuellt tidigt politiskt beslut som är gemensamt för miljöprövningen och prövning enligt kärntekniklagen fortsätter. En sådan möjlighet får dock inte medföra krav på att underlag för att meddela Natura2000-tillstånd ska finnas redan inför ett eventuellt tidigt politiskt beslut.

Som framgår av synpunkterna ovan finns flera utestående frågor kopplade till betänkandets förslag om principbeslut. Innan förslag om principbeslut tas vidare behöver dessa frågeställningar omhändertas och ett nytt förtydligat förslag tas fram. I ett sådant förslag bör det även fortsatt vara möjligt att ansöka om ett principbeslut samtidigt som man ansöker om ett tillstånd. Det bör inte ställas krav på att principbeslutet meddelats innan en ansökan om tillstånd kan lämnas in men att ett tillstånd endast kan meddelas om ett positivt principbeslut meddelats av regeringen. Dessutom bör giltighetstiden för ett principbeslut vara minst tio år om det ska vara till nytta. I det fortsatta arbetet kan även frivillighet övervägas så att en eventuell ändrad instansordning endast gäller för projekt som erhållit ett tidigt politiskt beslut. Då blir det upp till varje projekt att välja vid vilken tidpunkt den politiska dimensionen ska avgöras, antingen i ett inledande skede med efterföljande ändrad instansordning eller som i nuvarande ordning i samband med tillståndsprövningen.

Den samlade prövningstiden för Vattenfalls projekt som nu genomgår samråd bedöms inte bli kortare i den föreslagna nya processen med principbeslut utan det finns snarare stora risker för förseningar om förhastade ändringar görs och nya otydligheter uppstår. Utredningen har inte beaktat tiden som behövs för sökanden att ta fram ansökningshandlingar eller tiden som kommer gå åt till att hantera överklaganden som den föreslagna processen möjliggör för. Projekt som redan inlett avgränsningssamråd enligt 6 kap. miljöbalken bör därför inte omfattas av ändringar som innebär ett nytt förfarande med principbeslut och ändrad instansordning.

Avsnitt 7 Tillståndsprövning enligt miljöbalken effektiviseras och blir mer ändamålsenlig

Avsnitt 7.1 En mer ändamålsenlig miljöbalksprövning

Utredningen föreslår att säkerhet och strålskydd inte ska provas inom ramen för miljöbalksprövningen. Prövningen av ansökan enligt kärntekniklagen ska göras utan att tillämpa miljöbalkens regler och prövningen enligt miljöbalken ska ske utan att pröva säkerhet och strålskydd när de frågorna provas enligt kärntekniklagen. Utredningen föreslår även att när regeringen fattat beslut om ett principbeslut så kan regeringens tillåtelseprövning enligt miljöbalken tas bort och miljöbalksprövningen genomföras av mark- och miljödomstolen. Miljökonsekvensbeskrivningen ska dock omfatta en beskrivning av hela verksamheten, både det som rör konventionell miljöpåverkan och sådant som faller under säkerhet och strålskydd enligt kärntekniklagen, och miljöbedömningen ska avslutas genom ett särskilt beslut innan tillstånd enligt miljöbalken meddelas. Om ett Natura 2000-tillstånd krävs behöver miljöbedömningen avslutas i samband med att tillståndet ges. Den ventil som finns för mark-

och miljödomstolen att lämna över ett ärende till regeringen om det rör ett allmänt intresse av synnerlig vikt enligt 21 kap. 7 § miljöbalken bedöms tillämplig även i denna typ av mål.

Vattenfall välkomnar betänkandets ansats att sära prövningen enligt miljöbalken från prövningen enligt kärntekniklagen. Ändringar i lagarna för att uppnå en särad och icke-parallell prövning bör tas fram och genomföras så snart som möjligt eftersom de kan leda till en effektivisering av befintliga prövningsprocesser och underlätta för redan initierade projekt. Vattenfalls uppfattning är dock att förslagen till uppdelning som lämnats i betänkandet riskerar att komplicera processerna och skapa otydliga gränssnitt mellan prövningarna. Framförallt är det förslaget om att flytta miljöfrågor relaterat till joniserande strålning till kärntekniklagens prövning som skapar de komplexa förhållandena som riskerar att leda till utdragna processer. Betänkandets förslag behöver därför omarbetas så att miljöfrågor även framgent omhändertas inom miljöprövningen.

Målet vid en omarbetning av förslagen bör vara att renodla kärntekniklagens prövning så att den inte längre omfattar miljöfrågor som provas enligt miljöbalken. Samtliga korsreferenser till miljöbalken bör då kunna utgå ur kärntekniklagen eftersom de frågor som regleras i de nuvarande korsrefererade bestämmelserna redan hanteras ändamålsenligt i miljöprövningen. Målet bör också vara att se till att miljöprövningen för kärnteknisk verksamhet kan ske på motsvarande sätt som annan miljöfarlig verksamhet. Det behöver bli tydligt att miljöfrågor ska hanteras i miljöprövningen och av miljödomstolen såsom för annan miljöfarlig verksamhet och att miljöfrågor inte dessutom ska omhändertas inom ramen för kärntekniklagen och annan instans.

En tydlig uppdelning mellan prövningarna som säkerställer att frågeställningar hanteras där de hör hemma är positivt både för prövningar av nya reaktorer och andra kärntekniska verksamheter. Om samtliga involverade aktörer är införstådda med sin roll och ansvar i processen och var respektive fråga hanteras i prövningarna kan prövningarna ske mer effektivt. Dessutom är det lättare för allmänhet att förstå i vilken prövning som de miljöfrågor och beslut i miljöfrågor som rör dem tas omhand. Det blir viktigt att ändringarna åtföljs av tydliga motiv och författningskommentarer som stöd vid tillämpningen.

För att få en effektivisering i prövningarna är det viktigt att den tidsmässiga kopplingen mellan miljöprövningen och prövningen inom ramen för kärntekniklagen bryts. I rådande prövningssystem så uppstår den av två skäl. Det första är att prövningarna inte är tillräcklig avskilda från varandra (löses genom att hänvisning till miljöbalken tas bort från kärntekniklagen), och det andra är att tidigare förarbeten till miljöbalk och kärntekniklagen belyser att prövningarna ska samordnas så att tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt kärntekniklagen kan beslutas samtidigt av regeringen. Vid oförändrad instansordning, bör det noteras att det fortfarande krävs två beslut av regeringen, ett tillåtighetsbeslut enligt miljöbalken och ett tillstånd enligt kärntekniklagen. Den fulla effektiviseringen av prövningsprocessen uppnås då endast om det kan accepteras att regeringen fattar dessa två beslut vid två olika tillfällen. Detta skulle också vara i linje med hur det fungerar i andra EU-länder där miljöbedömningen slutförs och miljötillståndet för en vald plats kan meddelas oberoende av det kärntekniska tillståndet.

Vattenfalls önskan har varit och är att uppdelningen ska bli så långtgående som möjligt för att minimera dubbelprövningen. Det lagda förslaget lämnar dock en del frågor obesvarade och nya frågor uppkommer, bl.a. om allmänhetens deltagande och Natura 2000. Vattenfall föreslår därför att uppdelningen istället tydligare kopplas till syftet med de båda prövningarna. Syftet med prövningen enligt miljöbalken är att bedöma att verksamheten har lokalisats och utformats på så sätt att ändamålet med verksamheten kan uppnås med minsta möjliga

intrång, skada eller olägenhet på människors hälsa och miljön, där joniserande strålning och risk är en av flera påverkansfaktorer från den kärntekniska anläggningen. Dessa konsekvenser liksom en alternativredovisning behöver därför beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen och det behöver utifrån den beskrivningen gå att på en övergripande nivå konstatera att inga oacceptabla konsekvenser eller risker kommer att uppstå samt att ansökt verksamhet uppfyller de allmänna hänsynsreglerna. Denna bedömning bör kunna göras i miljöprövningens tillåtlighetsprövning likt vad som sker idag men utan att närmare krav ställs på anläggningen i frågor om kärnsäkerhet och strålskydd. Detta eftersom en sådan anläggning inte får uppföras, innehållas eller drivas utan att den också meddelats tillstånd enligt kärntekniklagen, vars syfte är att garantera att verksamheten är säker under anläggningens alla faser. Med detta förtydligande kan prövningen enligt kärntekniklagen renodlas till en teknisk prövning och korsreferenserna mellan lagarna tas bort, se vidare under avsnitt 8.3 nedan. Det kan också med fördel förtydligas för domstolen att deras bedömning inte behöver innefatta en djupare bedömning av anläggningens förmåga i avseenden som rör joniserande strålning och domstolen behöver inte utreda närmare om verksamheten kommer att ha förutsättningar att hålla sig inom de acceptabla konsekvenser vad gäller joniserande strålning som beskrivits i miljökonsekvensbeskrivningen eftersom detta prövas separat inom den kärntekniska prövningen.

Vattenfall delar vidare utredningens bedömning att Strålsäkerhetsmyndigheten inte behöver ges partsställning i miljöprövningen (s. 228). Argumenten härför gäller även för det fall domstolen gör en övergripande bedömning av strålsäkerhetsfrågorna eftersom regleringen av frågorna inom myndighetens kompetensområde sedan görs genom den kärntekniska prövningen. Däremot bör myndigheten även framgent vara remissinstans och yttra sig om miljökonsekvensbeskrivningens kompletthet i frågor vad gäller joniserande strålning.

Vattenfalls uppfattning är att det inte finns något tydligt att vinna på att ändra i miljöprocessen för kärnteknisk verksamhet kort tid innan stora förändringar eventuellt görs generellt i miljöprocessen. Ändringar i prövningsorganisation och -process medför till en början alltid osäkerheter när en första tillämpning ska göras. Om förändringar görs i flera steg, genom nu aktuella förslag och senare genom förslag från Miljöutredningen, uppstår osäkerheten flera gånger och tänkta effektivitetsvinster av den första förändringen hinner inte uppkomma förrän systemet ändras igen.

Utredningen nämner att mark- och miljödomstolarna, om de skulle få ta över tillåtlighetsprövningen av regeringen, skulle ha kvar ventilen att lämna över ärendet till regeringen enligt 21 kap. 7 § miljöbalken (avsnitt 7.1.3). De konstaterar dock att utrymmet och behovet bör vara litet eftersom principbeslutet kommer omfatta de frågor som omfattas av bestämmelsen.

Vattenfall vill här upprepa en synpunkt, som lämnats i remissvaret på *SOU 2024:11 Rätt frågor på regeringens bord*, om att kriteriet för överlämnande ("annat allmänt intresse av synnerlig vikt än sådant som avses i 1 kap. 1 §") bör justeras så att det blir tydligt att regeringen med stöd av bestämmelsen ges möjlighet att ta över prövningen när ett mål avser två intressen som båda är förenliga med 1 kap. 1 § miljöbalken, men i vissa avseenden motstående i förhållande till varandra t.ex. intresset av produktion av fossilfri energi respektive biologisk mångfald som båda kan anses bidra till hållbar utveckling. Hållbar utveckling bygger på tre dimensioner: det sociala, miljön och ekonomin. Mot bakgrund av den breda innebörd som uttrycket hållbar utveckling har i dag kan många allmänna intressen anses omfattas av 1 kap. 1 § miljöbalken. Redan av den anledningen finns det skäl att ändra kriteriet för

överlämnande så att det blir tydligt vilka fall som avses.¹ Detta förtydligande behöver genomföras om det i den fortsatta beredningen övervägs en ändring av instansordningen i miljöprövningsprocessen för kärnteknisk verksamhet.

Avsnitt 7.2 Ingen parallell prövning med kärntekniklagen

Utredningen föreslår att någon parallell prövning av ansökningarna enligt miljöbalken och kärntekniklagen inte behöver ske.

Se ovan avsnitt 7.1

Avsnitt 8 Prövning enligt kärntekniklagen effektiviseras och förtydligas

Avsnitt 8.1 Frivilliga moment för en komplett ansökan

Utredningen föreslår att en möjlighet till tidig dialog med Strålsäkerhetsmyndigheten formaliseras och införs i lag. Utredningen föreslår också en möjlighet för en sökanden att erhålla bindande förhandsbesked om de förutsättningar för den planerade kärntekniska verksamheten som en förläggingsplats medför, om den avsedda anläggningens konstruktion samt om planerad organisation och resurser är ändamålsenliga och tillräckligt dimensionerade för den planerade verksamheten. En begäran om förhandsbesked kan omfatta en helhetsbedömning inom alla områden eller en specifik delfråga. Möjligheterna föreslås vara frivilliga och begränsade till ny verksamhet. Syftet är att kommande ansökningar ska bli mer kompletta och enklare att avgöra.

Vattenfall avstyrker förslaget om tidig dialog. Detta är något som faller inom myndighetens serviceskyldighet och det bör inte regleras i kärntekniklagen.

Vattenfall tillstyrker förslaget om möjlighet att begära och erhålla bindande förhandsbesked, dock bör giltighetstiden vara minst tio år om beskeden ska fylla sin funktion. Detta eftersom projekt för utveckling av ny kärnkraft spänner över lång tid. Vattenfall konstaterar dock att utredningen inte varit konsekvent i sina beskrivningar av syftet med förhandsbeskedet. För att förhandsbeskedet ska kunna nyttjas effektivt bör det utformas så att även leverantörer, konsortium, etc. kan initiera en sådan process. Förslaget riktar sig nu endast till "Den som planerar för en ny kärnteknisk anläggning".

Avsnitt 8.2 Strålsäkerhetsmyndigheten blir beslutande instans för tillstånd

Utredningen föreslår att instansordningen ändras så att Strålsäkerhetsmyndigheten beslutar om alla tillstånd till kärnteknisk verksamhet. Myndigheten ges möjlighet att lyfta frågor som har principiell betydelse eller är av särskild vikt till regeringen för prövning. Utredningen konstaterar å ena sidan att den politiska dimensionen av kärnkraft som kraftslag inte hanteras i tillståndsprövningen enligt kärntekniklagen (sid. 260) och å andra sidan att det samtidigt inte går att "bortse från kärnkraften som ett större samhälleligt intresse givet klimatpolitiska mål, säkerhetspolitik och mål om konkurrenskraft och en förväntad utveckling med kraftigt ökad elektrifiering i samhället. [...] Det är troligtvis inte möjligt att utesluta framtida målkonflikter mellan olika samhällsintressen och därmed finns ett framtida behov av samhälleliga avvägningar i samband med prövning av nya kärntekniska anläggningar" (sid. 261).

¹ Se [Vattenfalls remissvar på SOU 2024:11](#) i juni 2024 (KN2024/00755).

Utredningen bedömer att dessa avvägningar och den politiska dimensionen av verksamheten på mest ändamålsenliga sätt hanteras genom förslaget om principbeslut.

Vattenfalls uppfattning är att utredningens förslag om ändrad instansordning vid prövning inom kärntekniklagen inte fullt ut kan bedömas förrän det är klarlagt hur tillståndprocesserna kommer se ut och där frågan om principbeslut är avgörande. Om principbeslutet renodlas helt till de politiska frågeställningarna, den stegvisa prövningen kodifieras i kärntekniklagen samt att syftet med den kärntekniska prövningen och syftet med varje steg i den stegvisa prövningen tydligt framgår av lagen, ser Vattenfall att det skulle kunna finnas förutsättningar på plats som gör att en ändrad instansordning ger en effektivare tillståndprocess. Detta förutsätter dock att det är tydligt i lagen vad myndigheten ska pröva i varje steg i tillståndprocessen och dessutom måste det vara tydligt att frågor som redan prövats i ett steg inte ska prövas igen i ett senare steg. När konkreta förslag tagits fram bidrar Vattenfall gärna till konsekvensbedömningen av dem.

En nackdel med ändrad instansordning samt införandet av principbeslut är att det öppnar upp för fler prövningstillfällen och nya möjligheter att besluten överklagas. Det innebär merarbete för den som ansöker eftersom det är fler ansökningshandlingar som ska tas fram än inom nuvarande process och dessutom kan det bli fler överklagandeprocesser. Det är heller inte tydligt i förslaget om myndighetens beslut om tillstånd som huvudregel ska gälla omedelbart eller om överklaganden kommer att leda till verkställighetshinder.

Fördelarna med nuvarande process är framförallt att den är känd och att den har tillämpats vid flera tillfällen. Med en renodling av den kärntekniska prövningen som medför att den prövningen inte längre ska omfatta miljöfrågor som prövas i miljöprövningen finns goda förutsättningar att få till en effektiv tillståndsprövning även utan att instansordningen ändras.

Konsekvenserna av förslaget att göra Strålsäkerhetsmyndigheten till beslutande instans är svåra att förutse. Tidigare erfarenheter från tillståndsprövningar är att dessa genomförs med varierat resultat. Myndigheten kommer att behöva fortsätta utvecklas om de ska kunna ansvara för all tillståndsprövning. Trots detta ser Vattenfall försiktigt positivt på att det ses över om myndigheten vid en ändrad tillståndsprövning som innebär att principbeslut och en kodifierad stegvis prövning i kärntekniklagen införs, framdeles ska göras till tillståndsgivande myndighet i fler ärenden.

Utredningen föreslår också att miljöorganisationer ges talerätt när prövningen renodlas så att säkerhet och strålskyddsfrågor endast hanteras i kärntekniklagens tillståndsprövning. Utredningen gör bedömningen att aktuella föreningars talerätt inte kan begränsas till endast tillståndsprövningen enligt miljöbalken om kravet på tillgång till rättslig prövning enligt Århuskonventionen ska efterlevas.

Efterlevandet av Århuskonventionen omhändertas idag ändamålsenligt inom ramen för miljöprövningen. När uppdelningen av prövningarna görs utifrån lagarnas syften och en övergripande prövning av säkerhet och strålskydd fortsatt görs i miljöprövningen kommer det bli än mer tydligt att miljöfrågor behandlas och beslutas inom miljöprövningen och inte i prövningar inom kärntekniklagen.

Avsnitt 8.3 Omfattning och verkan av tillstånd effektiviseras och förtydligas

Utredningen föreslår att prövningen enligt kärntekniklagen inte ska behöva samordnas med prövning enligt miljöbalken och att prövningen enligt kärntekniklagen ska renodlas till frågor

om säkerhet och strålskydd (avsnitt 8.3.1 och 8.3.2). Hänvisningar till miljöbalken tas bort ur kärntekniklagen och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska inte längre ingå i ansökan.

Som framgår av kommentarerna till avsnitt 7 välkomnar Vattenfall betänkandets ansats om att tydligare särskilja prövningarna och menar att ändringar för att åstadkomma en tydlig uppdelning mellan prövningarna som innebär att miljöfrågor prövas inom miljöprövningen och att säkerheten vid den kärntekniska verksamheten prövas inom kärnteknikprövningen bör tas vidare så snart som möjligt. Detta eftersom sådana ändringar skapar förutsättningar att snabbare komma framåt i såväl projekt relaterade till ny kärnkraft som i andra prövningar av kärnteknisk verksamhet. När besluten inte behöver fattas samtidigt kan miljöbalksprocessen tas vidare innan det kärntekniska tillståndet är beslutat vilket skulle kunna innebära att markarbeten kan påbörjas innan det slutliga kärntekniska tillståndet har meddelats. Detta ser Vattenfall som en viktig utveckling för att kunna uppnå effektivare tillståndprocesser.

Vattenfall tillstyrker att MKB:n inte längre ska behöva ingå i ansökan enligt kärntekniklagen vilket möjliggör uppdelningen av prövningarna och även förenklar handläggningen när eventuella kompletteringar inte behöver ges in i båda ärendena. MKB:ns mer övergripande information om radiologiska konsekvenser utgår från en fördjupad information som tas fram i arbetet med den kärntekniska ansökan och förslaget kommer därför inte innebära att någon information saknas i den kärntekniska prövningen.

Som framgår av avsnitt 7 är Vattenfalls uppfattning att uppdelningen mellan prövningarna tydligare bör utgå från lagstiftningarnas syften. Det innebär att prövningen enligt kärntekniklagen tydligare avgränsas till att pröva att den ansökta verksamheten uppfyller kraven på säkerhet. Hänvisningar till miljöbalken och de allmänna hänsynsreglerna bör utgå ur kärntekniklagen, eftersom de aspekterna ändamålsenligt ska prövas inom ramen för miljöprövningen. Den kärntekniska prövningen ska inte värdera olika alternativ utan utgå från den sökta verksamheten och säkerställa att denna uppfyller kärntekniklagens krav på säkerhet.

I betänkandets förslag kvarstår fortfarande många hänvisningar till miljöbalken i kärntekniklagen och utredningen konstaterar i författningskommentaren till 5 h, i och k §§ att "vilka prövningar där angivna bestämmelser i miljöbalken trots allt ska tillämpas vid prövning av tillstånd enligt kärntekniklagen är inte klarlagt" (sid. 515). Detta blir rättsosäkert. Det hade varit önskvärt att utredningen kommit längre i analysen och i uppdelningen mellan prövningarna och att alla korsreferenser till miljöbalken i kärntekniklagen tagits bort. Dessutom miljöprövas all kärnteknik verksamhet som kan medföra risk för människors hälsa och miljön. Den kärntekniska verksamhet som inte miljöprövas är av sådan begränsad omfattning att den inte bedömts kunna medföra någon relevant risk för allmänheten eller miljön.

Utredningen föreslår även att en bestämmelse om krav på förlägningsplatsens förutsättningar för en kärnteknisk anläggning införs (3 b §) och att Strålsäkerhetsmyndigheten i 20 b § förordningen (1984:14) om kärnteknisk verksamhet ges bemyndiga att meddela föreskrifter om detta (avsnitt 8.3.3).

Vattenfall avstyrker föreslagna 3 b § i kärntekniklagen och att ett bemyndigande ges att meddela föreskrifter i frågan. Val av plats samt platsens lämplighet, prövas inom ramen för miljölagstiftningen och ska inte också prövas inom den kärntekniska prövningen. Däremot bör det inom ramen för kärntekniklagen även i fortsättningen prövas om den kärntekniska verksamheten kan bedrivas säkert med hänsyn till de laster och andra förutsättningar som gäller för den aktuella platsen. Förenklat kan detta förhållande uttryckas som att i miljöprövningen förväntas den som ansöker visa att förlägningsplatsen tål den planerade anläggningen och den verksamhet som avses att bedrivas vid denna och i den kärntekniska

prövningen förväntas den som ansöker visa att anläggningen och den verksamhet som ska bedrivas vid denna tål den avsedda platsen. Det finns alltså inget glapp i lagstiftningen när det gäller att tillse att ett kärnkraftverk som uppförs i Sverige uppförs på en plats som anses lämplig för denna verksamhet.

Några nya lagkrav för att säkerställa att anläggningen är konstruerad för att klara de laster och förhållanden som råder på förlägningsplatsen behövs inte utan det framgår av nuvarande regelverk, där Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter kompletterar lagen genom att ställa preciserade krav kring detta. För att ytterligare förtydliga i kärntekniklagen att det är verksamhetens tålighet mot de laster och förhållanden som är förknippade med förlägningsplatsen som lagen avser att reglera bör en mindre justering även ske i nuvarande 3 a §. Genom att paragrafens tempus ändras till ” *En kärnteknisk anläggning ska vara konstruerad, lokaliserad, uppförd och driftsatt samt drivas och avvecklas så att [...]*” osv. förtydligas lagens omfattning och dessutom harmoniseras lagen med den formulering om säkerhetsmål som finns i den förhandlade engelska versionen av det ändrade kärnsäkerhetsdirektivet (art. 8.a i 2014/87/Euratom). En sådan ändring av tempus i 3 a § skulle också bidra till att det i lagen förtydligas att projektering, konstruktion eller tillverkning av varor eller produkter som ska användas i en kärnteknisk anläggning t.ex. ånggeneratorer, pumpar, armeringsjärn, betong m.m. inte är del av den kärntekniska verksamheten och att det är först då varorna eller produkterna installeras i den kärntekniska anläggningen som det blir fråga om kärnteknisk verksamhet.

Utredningen föreslår vidare att det stegvisa godkännandet införs i kärntekniklagen och när Strålsäkerhetsmyndigheten blir tillståndsmyndighet föreslås det första godkännandesteget att uppföra anläggningen inkluderas i tillståndsbeslutet. Definitioner som knyter an till det stegvisa förfarandet föreslås förtydligas och lyftas in i lagen (avsnitt 8.3.6–7).

Vattenfall tillstyrker att den stegvisa prövningen kodifieras i kärntekniklagen och anser att detta bör genomföras omedelbart för att öka tydligheten i processen. En sådan ändring i lagen innebär dock att syftet med den kärntekniska prövningen behöver förtydligas i lagen och att syftet med varje steg i processen behöver framgå tydligt. Det måste vara tydligt vad som ska prövas i respektive steg och att en fråga som redan prövats inte ska prövas igen i ett senare steg. Det behöver också finnas en flexibilitet att pröva steg tillsammans eller separat utifrån sökandens val. Den som ansöker om ett tillstånd bör även framgent kunna ansöka om tillstånd innan den ansöker om ett godkännande för uppförande eller för att ta en anläggning/verksamhet i drift. Detta gäller inte minst om den stegvisa prövningen ska tillämpas på en ny kärnkraftreaktor men flexibilitet är viktig även om den kärntekniska verksamheten inte är en reaktor. Dessutom vill Vattenfall framhålla att beslut som fattas inom den stegvisa prövningen bör förbli godkännanden från myndigheten och att dessa inte ska kunna likställas med ett tillstånd eller de förfaranden som gäller vid prövning av tillstånd. Dock bör stegen utgå från de risker som gäller för verksamheten och från hanteringen av det fissila materialet som sker i de olika skedena. Detta eftersom det är dessa aspekter som påverkar säkerheten vid verksamheten och alltså de aspekter som kärntekniklagen syftar till att reglera. De relevanta skedena för en kärnteknisk anläggning bör därmed vara att 1) påbörja uppförandet av anläggningen; 2) påbörja drift under särskild kontroll eller utvidgad tillsyn – dvs. att under särskild kontroll och särskilda förutsättningar tillföra kärnbränsle till reaktorhärden eller påbörja hantering av kärnämne, kärnavfall eller använt kärnbränsle; 3) Drift – den särskilda kontrollen/utvidgade tillsynen och eller de särskilda förutsättningarna som gällt under föregående steg avslutas. Det bör också framgå i lagen att rimlighetsavvägningar ska göras för de villkor som myndigheten ställer i samband med de beslut om godkännande som fattas i respektive steg.

Vattenfall avstyrker att det första godkännandesteget alltid ska ingå i tillståndsbeslutet oavsett om instansordningen skulle ändras eller inte. Det bör vara upp till sökanden att avgöra om denne vill utforma ansökan så att godkännande att uppföra kan meddelas samtidigt som tillstånd medges. Utredningen motiverar förslaget att obligatorisk inkludera uppförandegodkännandet delvis med att föreslagen ansökningsavgift utformats för detta. Det torde dock vara en enkel sak att justera så att avgiften blir en om endast tillstånd söks och en annan om tillstånd och godkännande att uppföra söks samtidigt. Den beskrivning som utredningen ger att PSAR är något som leverantörer och tillverkare förväntas ha klara är en bild som Vattenfall inte känner igen. En PSAR som lämnas in inför uppförandegodkännandet ska visa hur anläggningen är konstruerad och hur leverantörernas anläggningskoncept har anpassats till den aktuella förlägningsplatsen, hur strukturer och barriärer dimensionerats till följd av det samt vilka komponenter som ingår. För detta krävs att leverantören har genomfört en detaljkonstruktion vilket normalt sett är det första steget i ett större uppförandekontrakt. För att kunna ansöka om både tillstånd och uppförande vid samma tillfälle måste alltså arbetet med detaljkonstruktionen starta innan den sökande vet om ett tillstånd kommer att beviljas vilket ökar risken i projektet. Under prövningen av ett kombinerat tillstånd och godkännande av uppförande uppstår också en längre tids uppehåll innan arbetet med att förbereda uppförandet kan påbörjas till skillnad från när tillståndsfrågan redan är avgjord och uppförandet endast behöver vänta in ett godkännande. Ett fristående tillståndsbeslut såsom gäller idag gör det också möjligt att beställa komponenter med lång leveranstid så att leveranstiden kan löpa under tiden arbetet med att pröva godkännandet av uppförandet pågår. Att inkludera det första godkännandesteget i tillståndsprövningen bedöms därför som en nackdel för både Vattenfall och en framtida leverantör.

Vattenfall konstaterar här till att det föreslås en definition av avveckling i både kärntekniklagen och i förslag till ändring i förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten som inte är likalydande med den beskrivning av avveckling som finns i 22 kap. 1 § miljöprövningsförordningen (2013:251).

8.4 Förutsättningar för överföring av tillstånd förtydligas

Utredningen föreslår att det kärntekniska tillståndet alltså ska meddelas gemensamt för uppförande, innehav och drift. De konstaterar att det inte finns hinder mot en uppdelning men att det aldrig skett och att det inte vid samma tidpunkt kan finnas mer än en tillståndshavare för en anläggning. De konstaterar vidare att det inte är möjligt att på förhand detaljreglera hur tillståndshavarens organisation behöver dimensioneras utifrån ingående kompetenser och antal medarbetare utan att det behöver bedömas från fall till fall. En bestämmelse som reglerar överlåtelse av tillstånd föreslås i kärntekniklagen. Utredningen bedömer att en ansökan om överföring av tillstånd vid nyetablering av kärnkraft bör ske samordnat med ansökan om provdrift för att på så sätt undvika behov av att flytta över ansvar för uppkommet avfall.

Vattenfalls uppfattning är att det varken behövs nya lagkrav eller föreskrifter för att möjliggöra att tillstånd överlåtes. Att det redan är möjligt bör dock kunna framgå upplysningsvis av motiven till föreslagen ändring av bestämmelsen om tillståndshavarens organisation, men utan att värdera när det är lämpligt eller på annat sätt begränsa överlåtelser till olika skeden. De grundläggande kraven som gäller för en tillståndshavare ska vara de samma oavsett om det är den ursprungliga tillståndshavaren eller en ny aktör som tar över tillståndet. Det som ska prövas vid en överlåtelse av tillstånd är att den nya tillståndshavaren har förmåga och tillräckliga resurser, samt tillräckliga säkerheter för att kunna svara för de skyldigheter som följer av den verksamhet som tillståndet avser och kommer att vara anpassat efter det skede i livscykeln som verksamheten befinner sig i och förväntas befinna sig i framgent. Det faller sig därmed naturligt att det inte ställs samma krav på en tillståndshavare som ska driva en

kärnkraftreaktor som på en tillståndshavare som ska förvalta ett avfall från en avvecklad och friklassad verksamhet. För att på bästa sätt kunna tydliggöra de anpassningsbehov som behövs förespråkar Vattenfall i stället för nya författningskrav att Strålsäkerhetsmyndigheten tar fram en handbok eller vägledning om överlåtelse av tillstånd som ändamålsenligt möjliggör flexibilitet och anpassning till den verksamhet som berörs. Denna handbok eller vägledning kan beskriva hur det går till när en ny tillståndshavare ska godkännas. Den kan omfatta vilka myndigheter som behöver höras, vilket underlag som behövs, etc. De utmanade frågeställningarna som uppstår vid överlåtelse av tillstånd behöver inte nödvändigtvis röra det som ligger inom Strålsäkerhetsmyndighetens ansvarsområde utan kan exempelvis röra ekonomiska säkerheter för verksamheten.

Vattenfall noterar emellertid att de övergripande förslagen om att renodla den kärntekniska prövningen och ta bort korsreferenserna till miljöbalken i kärntekniklagen även i detta fall skulle ge en positiv effekt eftersom sådana förslag innebär att kraven på en miljökonsekvensbeskrivning utgår. På så vis genomförs även utredningens förslag om att det inte längre ska krävas en miljökonsekvensbeskrivning för att överföra tillstånd, vilket är positivt. Det har varit mycket krystat att behöva beskriva miljökonsekvenserna av att samma verksamhet bedrivs av någon annan. Vattenfall konstaterar vidare att beslutet att godkänna en överföring bör fattas av den instans som enligt kärntekniklagen ska besluta om tillstånd för kärnteknisk verksamhet.

Vattenfall välkomnar att utredningen bekräftar gällande rättsläge att tillståndshavaren inte behöver vara ägare till mark eller byggnader utan att den rådighet som krävs för det tillståndspliktiga innehavet kan uppnås genom civilrättsliga nyttjanderättsavtal (sid.150 i betänkandet och prop. 2009/10:172 s. 30). Detta ger flexibilitet i utformandet av olika affärsmodeller för ny kärnkraft och bör även återspeglas i riskdelningsmodellen som inte uteslutande bör kopplas till tillståndshavarskapet utan även kunna kopplas till ägaren.

8.5 Övriga förutsättningar för tillståndsprövning förtydligas

Utredningen föreslår en ändring i 13 § kärntekniklagen att en tillståndshavare ska "se till att det finns" en tillräcklig organisation istället för att "ha" en sådan i syfte att öka flexibiliteten (avsnitt 8.5.1).

Vattenfall menar att utredningens ansats att skapa flexiblare krav på en tillståndshavares organisation är god men det författningsförslag som lämnas kodifierar egentligen endast rådande praxis och ändrar inget i praktiken. Det är i dag tillåtet för tillståndshavarens organisation att anlita entreprenörer, särskild expertis, leverantörer eller andra former av personella resurser för att säkerställa att verksamheten kan fullfölja sina skyldigheter som tillståndshavare. Det behöver därför tydliggöras att lagstiftningen inte utgör hinder för att en tillståndshavare avtalsvis kan visa att skyldigheterna kan fullgöras även med en mycket liten egen organisation (i antal egna medarbetare). En tillståndshavare behöver inte ha all kompetens inom sin egen organisation utan det går att anlita andra i syfte att uppfylla lagstiftningens krav.

Utredningen föreslår därtill att kärnteknikförordningen kompletteras med en bestämmelse om vad en ansökan om tillstånd till en kärnteknisk anläggning behöver innehålla (avsnitt 8.5.2).

Vattenfall delar uppfattningen att en bestämmelse om vad en ansökan ska innehålla har förutsättningar att skapa en tydlighet i prövningen och därmed kan leda till effektivitetsvinster. Det är dock inte nödvändigt att både ha en detaljerad bestämmelse i förordning med förordningsmotiv och ett bemyndigande till myndigheten att meddela ytterligare föreskrifter i frågan. Förslagen bestämmelse innehåller också i majoriteten av punkterna ordet

"övergripande" vilket kommer att medföra att olika tolkningar av omfattningen kan göras. Det leder i sin tur till stor risk för omfattande kompletteringskrav med tidsförlust som följd. För att uppnå syftet med att effektivisera prövningen behöver en bestämmelse om ansökans innehåll vara tydlig och motsvara de krav som redan är kända. En sådan bestämmelse behöver inte vara placerad i lagen utan kan ligga på förordningsnivå. Behöver den förtydligas kan det ske genom vägledning istället för föreskrifter.

Utredningen föreslår även att Riksgäldskontoret ska bistå Strålsäkerhetsmyndigheten vid granskning av sökandens finansiella förutsättningar och att denna uppgift ska framgå av Riksgäldskontorets instruktion och finansieras av ansökningsavgiften (avsnitt 8.5.3).

Vattenfall välkomnar förslaget att Riksgäldens roll förtydligas och att dess kompetens tas tillvara. Förslaget bör kunna genomföras omedelbart även om inte instansordningen ändras.

Avsnitt 9 Rättvisa och ändamålsenliga avgifter för prövning av nya reaktorer enligt kärntekniklagen

Vattenfall välkomnar att förslagen om justerade prövningsavgifter är utformade för att möjliggöra ett genomförande i flera steg där befintlig process effektiviseras först innan eventuella utvecklade förslag om tidigt politiskt beslut och ändrad instansordning bereds vidare.

Vattenfall tillstyrker att reaktorerna delas in i olika avgiftsklasser baserat på en bedömd arbetsbelastning för myndigheten. Vattenfall ser dock ett behov att säkerställa att resurser inom myndigheten inte förflyttas mellan de olika avgiftsklasserna i det fall att resurserna för en viss avgiftsklass visar sig inte vara tillräckliga. Vattenfall ser även ett behov av att införa en mekanism att räkna om avgifterna för det fall att den faktiska arbetsbelastningen för en viss avgiftsklass inte visar sig överensstämma med utredningens förslag eller att antalet reaktorer som byggs inte överensstämmer med utredningens antaganden. Detta för att kunna säkerställa att avgiften motsvarar en tydligt definierad och avgränsad motprestation samt för att säkerställa att myndigheten erhåller full kostnadstäckning så att myndighetsutövningen kan ske på ett fullgott sätt.

Avsnitt 10 Andra åtgärder för effektiv tillståndsprövning och identifiering av onödiga trösklar

10.1 Andra åtgärder för effektiv tillståndsprövning

Vattenfall välkomnar även utredningens bedömning att Strålsäkerhetsmyndigheten i möjligaste mån vid granskning av ansökningar om ny kärnkraft bör beakta granskningar av samma reaktorteknik som genomförts i andra jämförbara länder. Detta kan dock formuleras skarpare med "i möjligaste mån ska".

Vattenfall är vidare positiv till att mål för handläggningstid sätts upp men att detta inte görs av myndigheten själv samt att det sätts upp tidsfrister för handläggningen.

Vattenfalls erfarenhet av tidplaner för handläggningen av olika prövningsärenden är att de ofta bidrar till effektivare prövning. Det bör därför införas ett författningsreglerat krav på tidplaner och tidsfrister för myndighetens handläggning i kärntekniklagen. Vattenfalls erfarenhet från internationellt arbete är också att användandet av granskningsplaner är till stor hjälp för sökanden såväl som för myndighetens granskare. Granskningsplaner höjer förutsägbarheten väsentligt.

Vattenfall ser det som positivt att utredningen bedömer att Strålsäkerhetsmyndigheten bör överväga muntliga inslag i handläggningen. Att få tillfälle att presentera komplicerad materia muntligt för myndigheten är ett arbetskrävande moment men tidseffektivt totalt sett.

13. Konsekvenser

Konsekvensavsnittet är inte tillräckligt utvecklat. Exempelvis konstateras i avsnitt 13.5.5. att även andra aktörer i bränslecykeln berörs av förslaget, men det står ingenting om på vilket sätt. Det går att konstatera att övriga kärntekniska anläggningar faller under samma regelverk och därför kommer att påverkas av ändringarna i prövningsprocessen, instansordningen och bestämmelserna om tillståndsoverföring. I den fortsatta beredningen av förslag till ett tidigt politiskt beslut och eventuellt ändrad instansordning behöver en gedigen konsekvensutredning göras.

Med vänlig hälsning,

Vattenfall AB

Anja Alemdar
Chef Public & Regulatory Affairs Sweden